

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за треће тромесечје 2022.

Београд, новембар 2022.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 3. до 14. октобра 2022. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током трећег тромесечја 2022. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у четвртом тромесечју 2022. године. У анкети су учествовали представници 20 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у иностраној валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

---

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	3
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују ..	7

Резиме

Према резултатима октобарске анкете коју спроводи Народна банка Србије, банке су у Т3 наставиле с поштравањем стандарда по којима су одобравале кредите привреди, при чему се то у већој мери односило на динарске кредите него на девизно индексиране и више је било заступљено код великих предузећа него код малих и средњих предузећа. Наставак поштравања стандарда банке очекују и у Т4 2022.

Оцена банака је да је привреда повећала тражњу за кредитима током Т3 вођена потребама за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција. Банке очекују даљи раст тражње привреде за кредитима и у Т4, али у мањој мери него у претходним тромесечјима.

Банке су у Т3 наставиле и с поштравањем стандарда становништву, што се првенствено односило на динарске готовинске и девизно индексиране стамбене кредите. Поштравање стандарда становништву очекивано је у Т4. С обзиром на мере Народне банке Србије којима су смањене накнаде за платне услуге како би се грађанима умањили банкарски трошкови, банке су током Т3 смањиле провизије и накнаде.

Банке су оцениле да је тражња становништва за кредитима смањена током Т3 услед неповољније ситуације на тржишту некретнина, смањене потребе за куповином трајних потрошних добара, као и коришћења претходно кумулиране штедње. Наставак сличних тенденција банке очекују и за Т4.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т3 2022.	Т4 2022. (очекивања)	Т3 2022.	Т4 2022. (очекивања)
Привреда	↑	↑	↑	↑
Мала и средња предузећа	↑	↑	↑	↑
Велика предузећа	↑	↑	↔	↑
Пољопривредници	↔	↔	-	↔
Становништво	↑	↑	↓	↓
Готовински (динарски)	↑	↑	↓	↓
За рефинансирање (динарски)	↑	↑	↓	↓
Стамбени (девизни)	↑	↑	↓	↓
Потрошачки (девизни)	-	↑	-	-

Легенда:

- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↔ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↔ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су банке, у складу са очекивањима из јулске анкете, поштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди у Т3. Поштравање се у већој мери односило на динарске него на девизно индексирани кредите, док је, посматрано по величини предузећа, било највише заступљено код великих предузећа.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

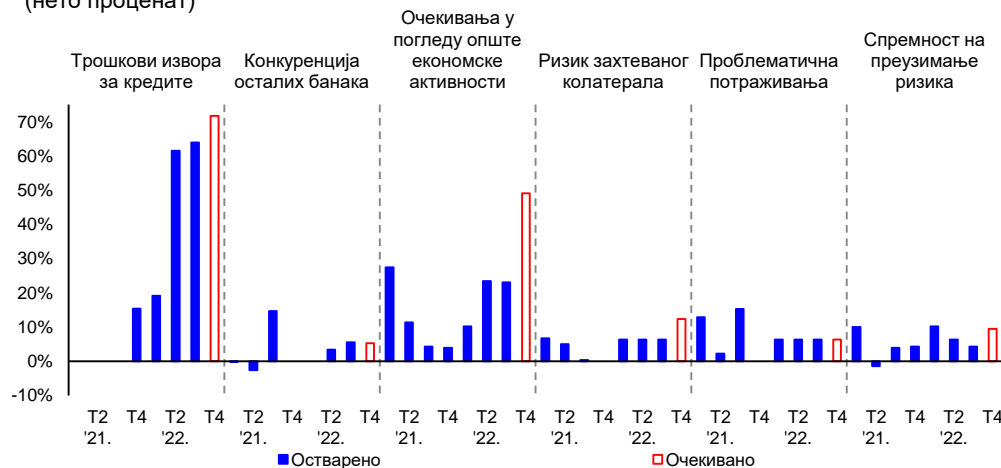

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

На поштравање кредитних стандарда првенствено су утицали повећани трошкови извора финансирања (што је у складу са ефектима заштравања монетарне политике), а затим и неизвесност у погледу опште економске ситуације, што се одrazilо и на смањену спремност за преузимање ризика. Поједине банке су навеле и да су проблематична потраживања, смањење конкуренције у банкарском сектору услед спајања банака и квалитет захтеваног колатерала деловали такође у смеру поштравања стандарда.

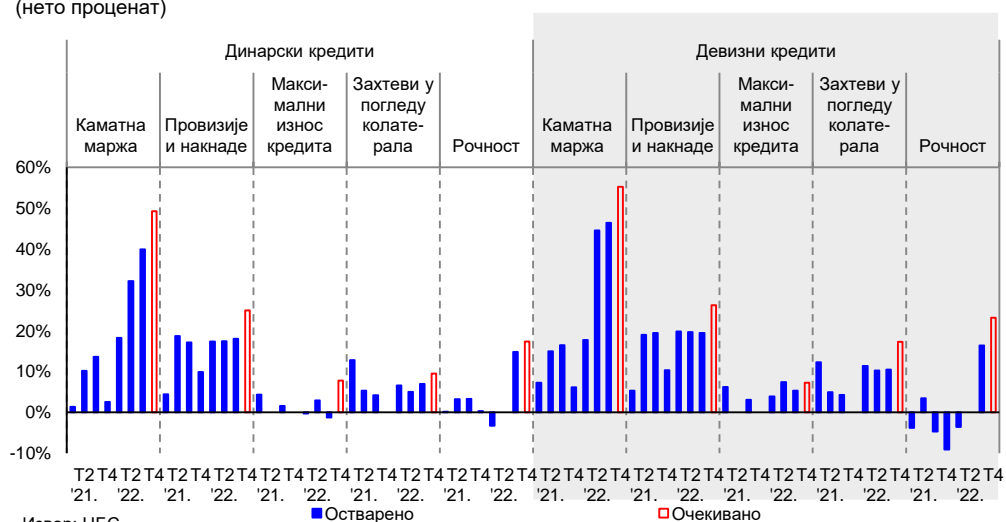
Према оцени банака, исти фактори утицаће на поштравање кредитних стандарда привреди и током Т4.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Паралелно с поштравањем стандарда, банке су оцениле и да су ценовни услови по којима су одобрени кредити привреди (и динарски и девизни/девизно индексирано) у Т3 поштрени, што очекују да се настави и у наредном тромесечју и у складу је с текућим заштравањем монетарних политика Народне банке Србије и Европске централне банке.

Ценовни услови су поштрени за сва предузећа, независно од њихове величине. Поред тога, банке су смањиле максималну рочност кредита, поштрени су захтеви у погледу колатерала, док је великим предузећима смањен и максималан износ кредита.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

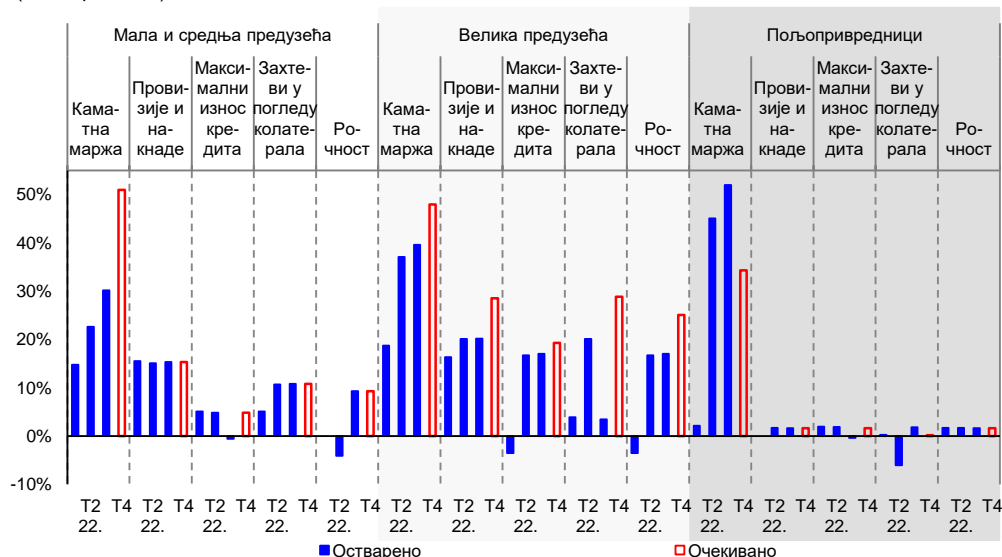

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

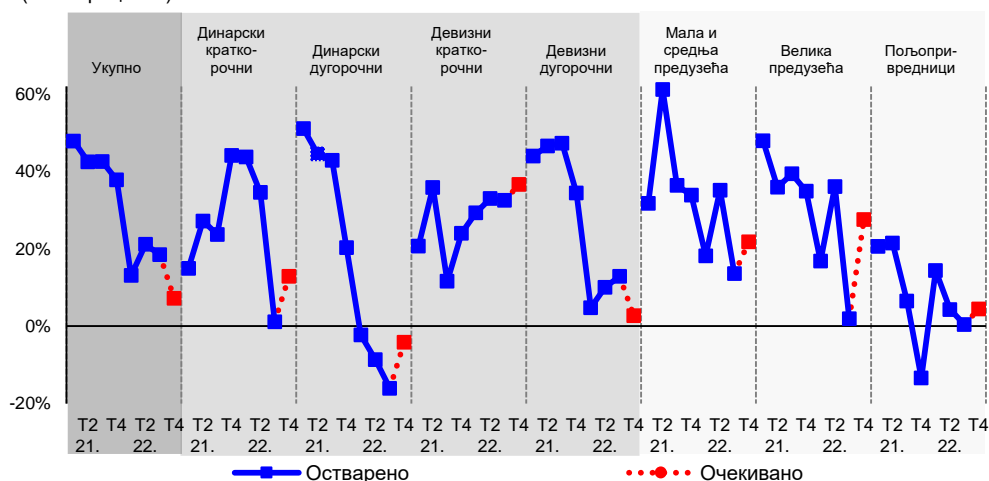

Извор: НБС.
* Позитивна вредност указује на пооштравање услова, негативна на ублажавање услова.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Оцена банака јесте да је привреда повећала тражњу за кредитима током Т3 у нешто мањој мери него што је то био случај у Т2, а благи даљи раст је очекиван за Т4. Банке су оцениле да је тражња највише повећана за краткорочним девизним и девизно индексираним кредитима, док је смањена за динарским дугорочним кредитима.

Промена тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

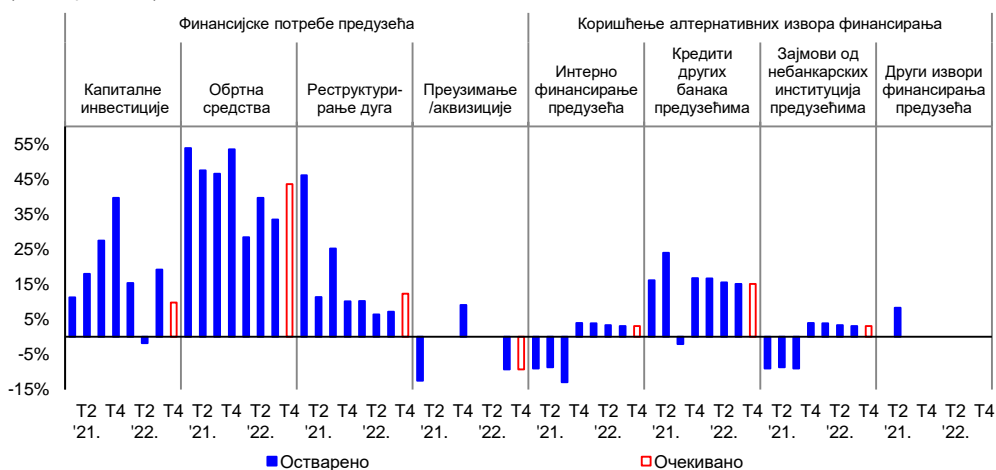

Извор: НБС.
* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Посматрано по величини предузећа, раст тражње за кредитима остварен је код малих и средњих предузећа, док је код великих предузећа тражња за кредитима била иста као у претходном тромесечју. Банке су оцениле да су потребе за финансирањем обртних средстава и капиталних инвестиција били доминантни фактори који су доприносили расту тражње привреде за кредитима. Поред тога, неколико банака је одговорило да сматра да има повољнију понуду од конкуренције, што је утицало на раст тражње за кредитима код ових банака. С друге стране, смањене активности предузећа у погледу аквизиција/припајања деловале су у смеру благог смањења тражње привреде за кредитима.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

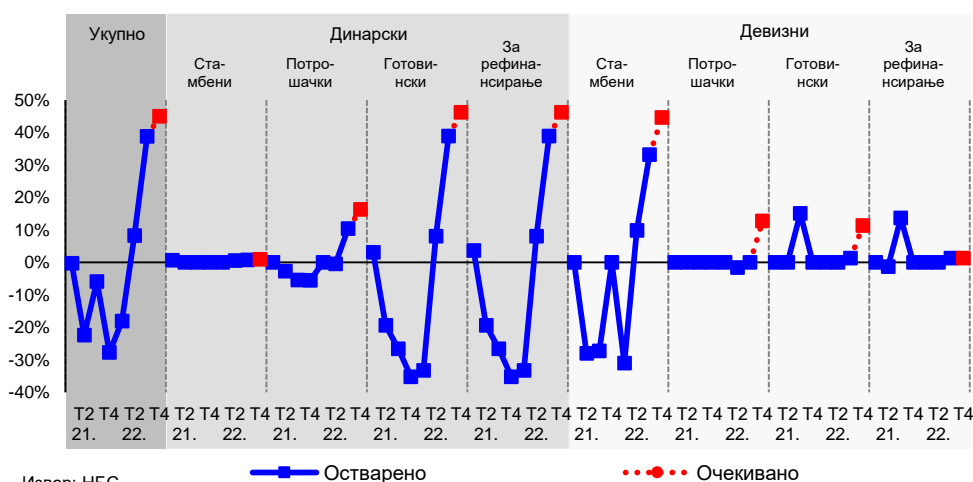
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су кредитни стандарди становништву у Т3 поштрени, што је у складу са очекивањима изнетим у претходној анкети. Банке очекују да у Т4 наставе с даљим поштравањем кредитних стандарда становништву. Поштравање се највише односило на динарске готовинске кредите (укључујући кредите за рефинансирање) и девизно индексирание стамбене кредите.

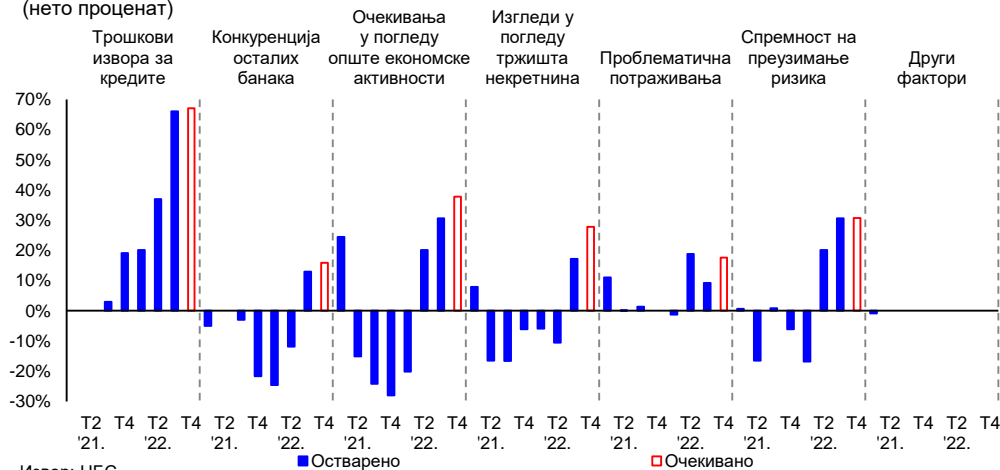
Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

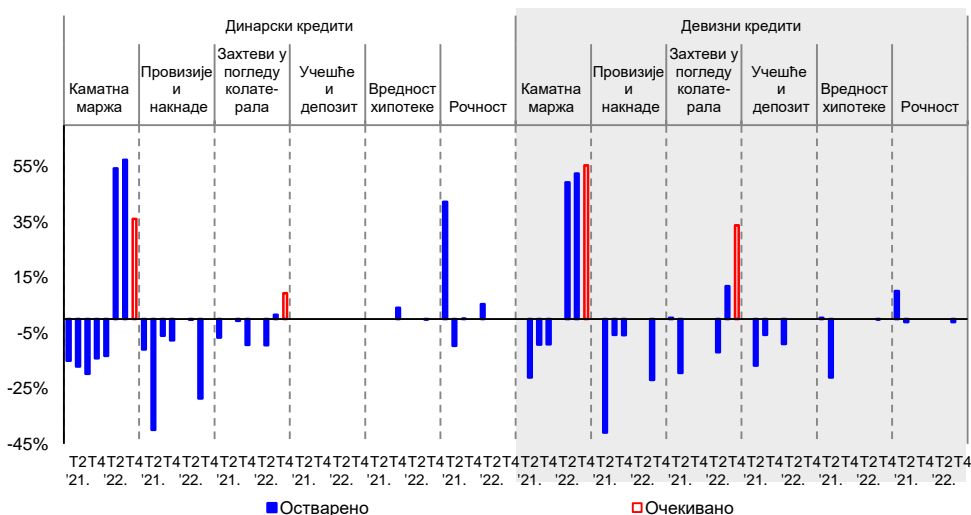
* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке су оцениле да су поштравању стандарда, као и код привреде, највише допринели повећани трошкови извора кредита и неизвесност у погледу економске ситуације, што се одразило и на смањену спремност за преузимање ризика, Поред тога, оцена банака јесте да и ситуација на тржишту некретнина (раст цена непокретности и раст каматних стопа), мања конкуренција у сектору, а према оцени појединих банака и проблематична потраживања, делују у смеру поштравања стандарда.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Банке су повећале каматне марже током ТЗ и код динарских и код девизно индексираних кредита. Такође, поштриле су захтеве у погледу колатерала. С друге стране, с обзиром на мере Народне банке Србије за смањење накнада за платне услуге како би се грађанима умањили банкарски трошкови, банке су током ТЗ смањиле провизије и накнаде.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

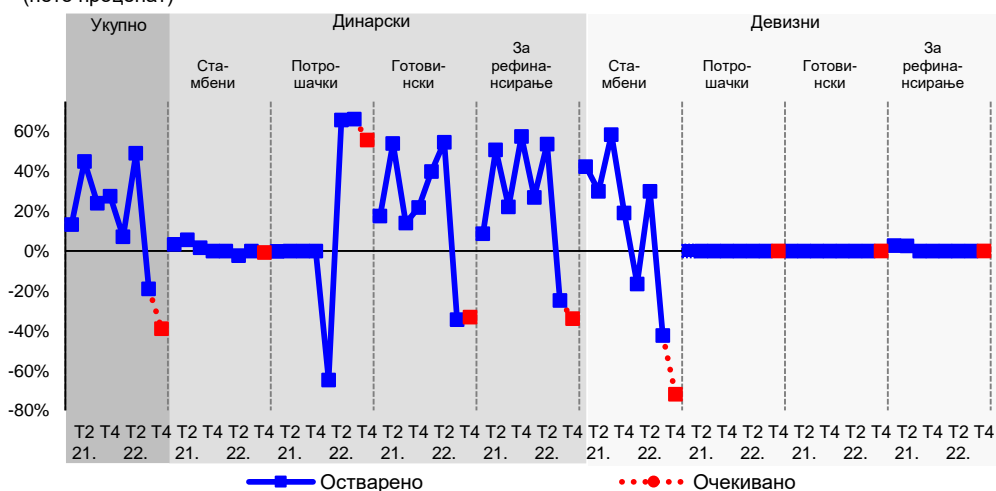
Оцена банака јесте да је становништво смањило тражњу за кредитима током ТЗ, а даљи пад је очекиван за Т4. Према резултатима анкете, тражња становништва смањена је за најзаступљенијим категоријама кредита становништву – динарским готовинским кредитима (укључујући и кредите за рефинансирање) и за девизно индексираним

стамбеним кредитима, што подаци о оствареном расту стамбених кредита током Т3 ипак не потврђују. С друге стране, становништво је повећало тражњу за динарским потрошачким кредитима (највећим делом кредити за куповину мобилних телефона и пратећих уређаја).

Мању потребу за куповином трајних потрошних добара, на шта се одражава и неповољнија ситуација на тржишту непокретности, највише су допринели паду тражње становништва за кредитима у Т3. Поред тога, коришћење претходно кумулираних средстава на штедним рачунима такође је деловало у смеру ниже тражње за кредитима.

Банке сматрају да ће исти фактори деловати у смеру смањења тражње и током Т4, при чему ће и ситуација на тржишту рада (зараде и запосленост) деловати у смеру мање тражње.

Промена тражње становништва за кредитима (нето проценат)

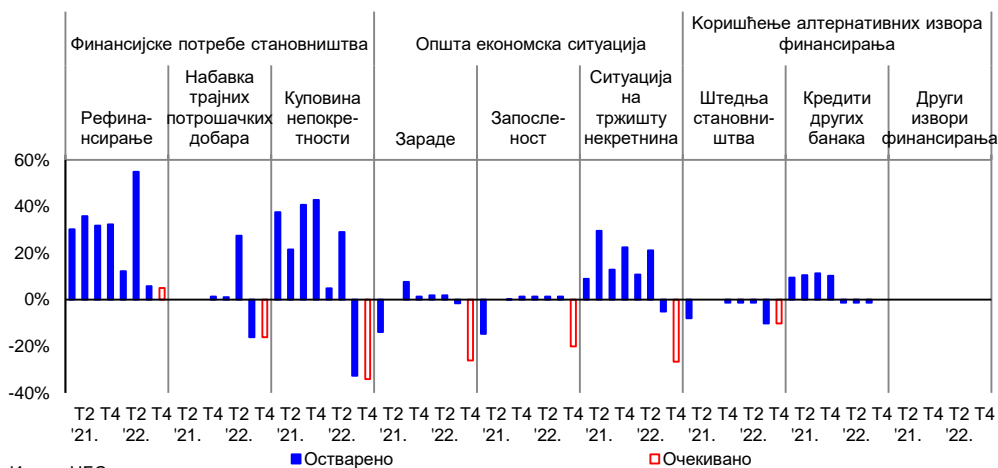

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.